

«ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει» ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ‘‘Ορθόδοξη Κατήχηση’’

«Θεολογική προσέγγιση των Ιερών Μυστηρίων»
ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αρχιμανδρίτης π. Δανιήλ Ψωίνος, Θεολόγος, Ιεροκήρυκας.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 2η

Το Μυστήριο του Χρίσματος

Το Μυστήριο του Χρίσματος τυγχάνει το πιο άγνωστο απ’ όλα τα μυστήρια. Ίσως διότι τελείται μαζί με το μυστήριο του Αγίου Βαπτίσματος ή επειδή οι πιστοί αδυνατούν να κατανοήσουν τι ακριβώς επιτελεί. Πρόκειται πάντως για ένα ξεχωριστό αυτοτελές μυστήριο.

Με το βάπτισμα ο άνθρωπος καθαρίζεται από την αμαρτία, φωτίζεται και καθίσταται έτοιμος να λάβει τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Η αγιοπνευματική χάρη είναι απαραίτητη σε όλους διότι χωρίς αυτή τίποτε δεν κάνουμε και τίποτε δεν γίνεται. Μετά το βάπτισμα για να προχωρήσουμε στην πνευματική ζωή χρειάζεται ώθηση, βοήθεια, δύναμη. Η χάρη του Αγίου Πνεύματος είναι ιδική κι ποικίλη και παρέχει στον πιστό όλα εκείνα τα αναγκαία εφόδια για τη σωτηρία του. Η Χάρης αυτή παρέχεται δια του Μυστηρίου του Χρίσματος.

Όλα τα ιερά Μυστήρια έλκουν την καταγωγή τους και τη σύστασή τους στον ίδιο τον Κύριο Ιησού Χριστό. Για το Μυστήριο του Χρίσματος δεν υπάρχει ωστόσο στην Καινή Διαθήκη ρητή μαρτυρία για κάτι τέτοιο. Οι Άγιοι Απόστολοι όμως μας παρέδωσαν την πράξη αυτή σαν ξεχωριστό και ιδιαίτερο Μυστήριο. Τούτο σημαίνει ότι υπήρχε και ετελείτο.

Ως ιδρυτικά λόγια του Μυστηρίου του Χρίσματος είναι αυτά του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου: « Ό πιστεύων εἰς ἐμέ καθώς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ρεύσουσιν ὕδατος ζώντος. Τοῦτο δε εἶπε πρό τοῦ Πνεύματος οἱ ἔμελλαν λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν» (Ιωάννης 7,38-39)

Τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους όλα τα Μυστήρια, επομένως και το Χρίσμα, τελούνταν με λιτό και απλό τρόπο. Συγκεκριμένα το Μυστήριο του Χρίσματος ετελείτο δια την επιθέσεως των χειρῶν των Αποστόλων. Έτσι μεταδιδόταν η Χάρης του Αγίου Πνεύματος σε όποιον είχε ήδη βαπτιστεί, η οποία έθετε σε δράση και κίνηση τις δωρεές του Αγίου Βαπτίσματος.

Η λέξη «χρίσμα» προέρχεται από το ρήμα «χρίω» που σημαίνει αλοιφω. Άρα «χρίσμα» σημαίνει «επάλοιψη». Όταν ο νεοβαπτισμένος – νεοφώτιστος εξέρχεται της Αγίας Κολυμβήθρας αμέσως ο ιερεύς τελεί το Μυστήριο του Χρίσματος. Χρῖει σταυροειδῶς διάφορα μέρη του σώματος του βαπτισθέντος επαναλαμβάνοντας κάθε φορά την ευχή: «Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Αγίου. Ἄμην»

Ο νεοφώτιστος χρίεται στο κεφάλι ώστε ο νους να λειτουργεί σωστά και όλες οι σκέψεις να είναι θεάρεστες. Επίσης χρίεται στα αυτιά για να ακούν το λόγο του Θεού. Στα χέρια επίσης για να πράττουν έργα αγαθά, αγάπης, καλοσύνης και αρετής. Στο στήθος για να έχει αγάπη για το Χριστό και το συνάνθρωπο διαρκή και θερμή και συναισθήματα άγια. Στα πόδια για να βαδίζει σε έργα φωτεινά και τέλος στην πλάτη για να μπορεί να σηκώνει το σταυρό του Χριστού δια βίου.

Το «Χρίσμα» ονομάζεται επίσης «Σφραγίδα». Όπως παλιά ένας κύριος χάραζε με πυρακτωμένο σίδηρο στα πρόσωπα ή στα χέρια ή σε άλλο σημείο του σώματος τους δούλους του για να φαίνεται ότι του ανήκουν, έτσι και ο Θεός με το Μυστήριο αυτό μας σφραγίζει γιατί πλέον ανήκουμε σ’ Αυτόν. Πιο απλά θα λέγαμε ότι το «Χρίσμα» είναι η βεβαίωση της ομολογίας που δώσαμε κατά το Βάπτισμα και της συμφωνίας ότι αρνούμαστε το διάβολο και αποδεχόμαστε και πιστεύουμε το Χριστό.

Ενώ στις αρχές το Μυστήριο του Χρίσματος γινόταν όπως είπαμε δια της επιθέσεως των χειρῶν των Αγίων Αποστόλων, οι διάδοχοί τους εισήγαγαν την χρίση – επάλειψη στηριζόμενοι ίσως στην πράξη αυτή που γινόταν στην Παλαιά Διαθήκη. Εκεί χρίονταν οι ιερείς, οι προφήτες και οι βασιλείς. Στην Εκκλησία του Χριστού χρίονται οι πιστοί διότι με τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύ-

ματος αναδεικνύονται «ιερείς», «προφήτες», «βασιλείς».

Όλοι όσοι ανήκουμε στο σώμα του Χριστού την Εκκλησία, ονομαζόμαστε «χριστιανοί». Το όνομα αυτό το λαμβάνουμε από τον αρχηγό της πίστεώς μας και από το γεγονός ότι είμαστε «χρισμένοι». Ο Κύριος αμέσως όταν βγήκε από τον Ιορδάνη ποταμό το Άγιο Πνεύμα κάθησε στην κεφαλή Του. Ο πιστός αμέσως μόλις βγει από την κολυμβήθρα λαμβάνει τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος με το Μυστήριο του «Χρίσματος». Το τονίζουμε αυτό διότι οι παπικοί τελούν το Χρίσμα χωριστά από το Βάπτισμα στην ηλικία μάλιστα των 12 ετών.

Λίγο μετά το Χρίσμα γίνεται η «Απόλουση». Ο ιερέυς με την πετσέτα ή ένα σπόγγο βουτηγμένο σε καθαρό νερό σπογγύζει το πρόσωπο του νεοφώτιστου για να αφαιρεθούν τα «σημάδια» του Χρίσματος. Δεν ωφελεί σε τίποτα τα «σημάδια» αυτά να είναι εξωτερικά αλλά είναι αναγκαία η εσωτερική οικειοποίηση του δώρου της χάριτος που λαμβάνουμε από το μυστήριο αυτό.

Το Μυστήριο του Χρίσματος τελείται άπαξ. Σε περιπτώσεις όμως που κάποιος προσχωρήσει σε σχίσμα ή αίρεση απαιτείται η χρίση του με Άγιον Μύρον για να επανέλθει και πάλι στους κόλπους της Εκκλησίας. Αυτό δεν θεωρείται επανάληψη του Μυστηρίου αλλά επέχει θέση τελετής επανόδου στην Εκκλησία. Επίσης με Άγιο Μύρο χρίεται η Αγία Τράπεζα την ημέρα των εγκαινίων ενός Ιερού Ναού ή τα ιερά σκεύη, οι άγιες εικόνες ακόμα και οι κώδωνες κατά την καθιέρωσή τους.

Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου του Χρίσματος είναι τέσσερα:

- 1 Το Άγιον Μύρον
- 2 Η ειδική ευχή
- 3 Η χρίση συγκεκριμένων σημείων του σώματος.
- 4 Τα λόγια : «Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου Ἀμήν»

Όταν υπάρχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις ο ιερέυς μεταδίδει στο νεοφώτιστο τα ποικίλα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.

Το Μυστήριο του Αγίου Πνεύματος γίνεται με χρίση δια Αγίου Μύρου. Αυτό παρασκευάζεται τη Μεγάλη Πέμπτη κάθε 10 χρόνια στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κων/πόλεως ή όποτε άλλοτε υπάρξει ανάγκη και αποστέλλεται στις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες για να χρησιμοποιηθεί στο Μυστήριο αυτό. Η έψηση του Αγίου Μύρου βασίζεται στη Βιβλική περιγραφή του βιβλίου της Εξόδου (Εξοδος 30,22-25). Τα κείμενα μας πληροφορούν ότι ήδη από τον δεύτερο αιώνα έχουμε παρασκευή Αγίου Μύρου από τους κατά τόπους επισκόπους. Αργότερα αυτό επικράτησε να είναι προνόμιο των Πατριαρχείων και δη του Οικουμενικού το οποίο υπερέχει των άλλων κατά τα πρεσβεία τιμής. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο έχει εκχωρήσει το δικαίωμα παρασκευής Αγίου Μύρου στις αυτοκέφαλες Εκκλησίες της Σερβίας, Ρωσίας και Ρουμανίας.

Ως τον 4ο αιώνα το Άγιο Μύρο ήταν απλό αγιασμένο λάδι. Αργότερα προστέθηκαν στο βασικό συστατικό του ελαίου διάφορες αρωματικές ουσίες. Από το 1951 επί Πατριάρχου Αθηναγόρου οι ουσίες – υλικά που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή του Αγίου Μύρου είναι 57. Το πλήθος του υλικών αυτών συμβολίζει την ποικιλία των χαρισμάτων του Αγίου Πνεύματος.

Το Άγιο Μύρο παρασκευάζεται από την Κυριακή των Βαΐων μέχρι τη Μεγάλη Πέμπτη όπου καθαγιάζεται σε ειδική τελετή. Στην αρχή ο Οικουμενικός Πατριάρχης τελεί μικρό αγιασμό και ευλογεί τα σκεύη που θα χρησιμοποιηθούν. Έπειτα ανάβει τη φωτιά για το ψήσιμο. Τη Μεγάλη Τρίτη γίνεται μνημόσυνο και διαβάζεται Ευαγγέλιο για τους δωρητές χρημάτων για την παρασκευή του Αγίου Μύρου. Τη Μεγάλη Τετάρτη ουσιαστικά τελειώνει η έψηση του Αγίου Μύρου. Μετά το Μυστήριο του Ευχελαίου φιλτράρεται το Μύρο, τα κατακάθια μοιράζονται για ευλογία στους πιστούς και το Άγιο Μύρο τοποθετείται σε ειδικά δοχεία και μεταφέρεται στο παρεκκλήσιο του Αγίου Ανδρέα. Τη Μεγάλη Πέμπτη το πρωί στη Θεία Λειτουργία μεταφέρεται στο Πατριαρχικό Ναό όπου καθαγιάζεται.

Υλικά από τα οποία αποτελείται το Άγιον Μύρον: Ροδέλαιο, Στάχο, Στύρακας, Αριστολογία, Βαλσαμέλαιο, Ζουντομπά, Κανέλα, Κρασί, Μαύρο Πιπέρι, Κάσσια Μαύρη, Άσσαρο, Κελτικό, Κιννάμωμο, Κύπερι, Μαστίχα Χίου, Ίριδα, Τερεβινθίνη, Φύλλα Ινδικού, Σμύρνα, Άκαιρο, Βατάκι, Ελαιόλαδο, Δρόγες, Εχινάνθη, Καγχρεά, Ζινγκίβερη, Αγγελική, Καρνοφύλλι, Καρποβάλαμο, Κόρο, Μάκαρι, Λάβδανο, Ματλαία Ελαίου, Νάρδος, Μυροβάλαμο, Πέπιτο, Ξυλοβάλαμο, Σάψιχο.